

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра політичних наук

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Політологія. Національна безпека

Спеціальність 052 Політологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №2
від “06” вересня 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Екологічна безпека держави
Викладач	Мельниченко Галина Михайлівна
Контактний телефон	0978170142
E-mail викладача	halyna.melnychenko@pnu.cnu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Курс / семестр	4 курс, 7 семестр
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Екологічна безпека держави» належить до обов'язкових дисциплін теоретичної підготовки, яка спрямована на ознайомлення студентів із методологічними засадами вивчення причин, наслідків і масштабів природних та антропогенних надзвичайних ситуацій, їх територіального розповсюдження, методів знешкодження і ліквідації можливих негативних проявів, які в кінцевому результаті, можуть стати небезпечними для навколишнього середовища та здоров'я людини.

Дисципліна «Екологічна безпека держави» охоплює питання забезпечення стійкого розвитку та збереження навколишнього природного середовища як ключового чинника національної безпеки. Курс спрямований на формування системного розуміння екологічних ризиків, загроз та механізмів їхнього попередження на державному рівні.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формування у студентів системного розуміння екологічної безпеки як складової національної безпеки держави, набуття теоретичних знань і практичних навичок щодо ідентифікації, аналізу та мінімізації екологічних загроз, розробки стратегій та заходів із забезпечення екологічної безпеки на національному та міжнародному рівнях.

Цілі дисципліни

1. Ознайомлення з основами екологічної безпеки:

- Вивчення базових понять, категорій та принципів екологічної безпеки.
- Аналіз взаємозв'язку між станом довкілля та національною безпекою.

2. Формування знань про нормативно-правове регулювання:

- Вивчення законодавчої та нормативної бази України та міжнародних угод у сфері екологічної безпеки.
- Ознайомлення з діяльністю державних та міжнародних інституцій, що регулюють екологічну політику.

3. Розвиток навичок аналізу екологічних загроз:

- Виявлення основних екологічних ризиків, що впливають на безпеку держави.
 - Оцінка потенційних наслідків екологічних катастроф, змін клімату, техногенних аварій тощо.
- 4. Вивчення стратегій забезпечення екологічної безпеки:**
- Ознайомлення з методами запобігання екологічним загрозам.
 - Дослідження державних та міжнародних стратегій у сфері екологічної безпеки.
- 5. Формування екологічної відповідальності та активної громадянської позиції:**
- Виховання екологічної свідомості та культури поведінки у сфері природокористування.
 - Популяризація сталого розвитку та екологічної відповідальності на різних рівнях управління.

4.Програмні компетентності та результати навчання

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній та безпековій сферах, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов із застосуванням теорій та методів політичної науки.

ЗК 4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

СК 7. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності, зокрема, з урахуванням потреб забезпечення сфер національної безпеки держави.

Програмні результати навчання

РН17. Використовувати законодавство, вітчизняний та зарубіжний досвід у сферах забезпечення національної безпеки, здійснювати науковий аналіз її сучасного стану.

РН18. Виявляти загрози національній безпеці держави у відповідних сферах, тенденції розвитку подій та прогнозувати розвиток сценаріїв виникнення надзвичайних ситуацій (аварій, катастроф тощо), узагальнювати та аналізувати причини їх виникнення, розробляти та організовувати проведення заходів із протидії актуальним і потенційним загрозам.

5. Організація навчальної дисципліни

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість
Лекції	12
Семінарські заняття	18
Самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спец.	Курс	Норматив на/вибіркова
7	052 Політологія	4	Нормативна
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість годин		
	Лек.	Сем.	Сам. роб
Тема 1. Вступ. Основні поняття категоріального апарату екологічної безпеки. Поняття про екологічні фактори.	2	2	8
Тема 2. Поняття і система екологічного законодавства України. Екологічні закони та основні принципи екологічної безпеки.	2	2	8
Тема 3. Основні риси екологічної безпеки. Основні критерії екологічної безпеки. Поняття про ГДК. Види ГДК.	2	4	12
Тема 4. Поняття та оцінка ризиків в екологічній безпеці.	2	2	8
Тема 5. Система екологічної безпеки. Національні та регіональні екологічні проблеми	2	4	12
Тема 6. Напрями забезпечення національної безпеки в екологічній сфері. Інтереси у сфері екологічної безпеки України. Міжнародні аспекти екологічної безпеки і міжнародне співробітництво у галузі охорони природи. Основні стратегії виживання людства.	2	4	12

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання навчальної дисципліни визначена Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Наказ ректора від 03 липня 2025 р. №572) Оцінка знань студентів здійснюється за 100 бальною шкалою: 50 балів студент отримує під час проведення практичних занять, 50 балів отримує за складання екзамену.
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок, які отримав студент. Студент допускається до підсумкового контролю (екзамен) за умови виконання усіх запланованих видів робіт і отримання 25 і більше балів (максимально – 50).
Підсумковий контроль	Форма контролю - іспит; форма здачі - комбінована;

	структура білета – 5 завдань, кожне завдання оцінюється в 10 балів (5 балів за письмову відповідь та 5 балів за усну відповідь).
7. Політика навчальної дисципліни	
Академічна доброчесність	Здобувачі освіти і науково-педагогічні працівники зобов'язані дотримуватися встановлених норм академічної доброчесності, що визначені Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Наказ ректора від 27 вересня 2022 р. №529). Здобувачі освіти і науково-педагогічні працівники зобов'язані дотримуватися загальних морально-етичних принципів і правил поведінки, визначених Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Наказ ректора від 7 вересня 2022 р. №530).
Відвідування занять	Студенти зобов'язані відвідувати усі заняття (лекції та семінарські), незалежно у якій формі вони проводяться (аудиторно, дистанційно, індивідуальний графік навчання). Систематичні пропуски занять, без поважних на те причин, є підставою для недопущення до складання семестрового контролю. Пропуски занять за поважних причин, підтверджених документально, відпрацьовуються. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх передбачених видів робіт.
Неформальна освіта	Сертифікат про проходження курсу (Udemy, Prometheus, Coursera, DAAD), зміст якого частково або повністю відповідає змісту дисципліни дає можливість замінити або доповнити підсумковий тестовий контроль згідно з «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (наказ ректора №672 від 24.11.2022).
8.Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Про національну безпеку: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. Відомості Верховної Ради. 2018. № 31. Ст. 241. 2. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 № 2059-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 29. Ст. 315. 3. Екологічна безпека в умовах сталого розвитку: колективна монографія / Х.С. Мітюшкіна, О.М. Пастернак, В.В. Іванова, І.В. Петрик та ін.; за заг. ред. Х.С. Мітюшкіної. Київ: МДУ, 2024. 206 с. 	

4. Екологічна безпека. Підручник /В.М. Шмандій, М.О. Клименко, Ю.С. Голік, А.М. Прищепа, В.С. Бахарев О.В. Харламова. Херсон: Олді-плюс, 2024. 336 с. Режим доступу:
https://document.kdu.edu.ua/info_zab/101_2052.pdf
5. Екологічна безпека та цивільний захист: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за спеціальністю_121-«Інженерія програмного забезпечення» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Ю. О. Полукаров, Н. А. Праховнік, О. В. Землянська. – Електронні текстові данні (1 файл: 431 КБ). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 184 с. Режим доступу:
<https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/c1c031e2-4ed2-409b-b18b-8443481b38e1/content>
6. Звіт про стратегічну екологічну оцінку Програми економічного і соціального розвитку Івано-Франківської міської територіальної громади на 2021-2023 рр. / Миленька М.М., **Мельниченко Г.М.**, Різничук Н.І., Клід В.В. Режим доступ: https://www.mvk.if.ua/uploads/files/54608_8.pdf
7. **Мельниченко, Г.**, Миленька М., Н. Різничук Н., Цап'юк, Л. (2020) Структура утворення та стан поводження з відходами в Івано-Франківській області (інформаційно-аналітичний огляд). *Екологічні науки: науково-практичний журнал*, 2(29), 170-174.
<https://doi.org/10.32846/2306-9716/2020.eco.2-29.1.28>
8. Кімакович, В., **Мельниченко, Г.** (2022). Гаметоцидність середовища у зонах техногенезу як маркер мутагенної напруги: методологічні аспекти (на прикладі ПРАТ «Івано-Франківськцемент») *Екологічні науки*, № 3 (42), 21–27. <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2022.eco.3-42.3>

Викладач

Галина МЕЛЬНИЧЕНКО